

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 dep
0030 Oslo

Deres ref.: 24/2642

Vår ref: HSAK202400457

Dato: 28-08-2024

Høring: Forslag til lov om statens kommisjon for partnerdrap

Legeforeningen viser til forslag om lov om statens kommisjon for partnerdrap med høringsfrist 15. august 2024. Legeforeningen har fått utsatt frist til 30. august. Under følger våre merknader. De knytter seg hovedsakelig til de foreslåtte reglene om informasjonstilgang for kommisjonen.

Unntak fra taushetsplikt for å utlevere opplysninger til kommisjonen

Partnerdrapskommisjonen skal utføre et viktig og samfunnsnyttig arbeid. Informasjon er en helt sentral forutsetning for at de skal kunne oppfylle sitt mandat, og det er ingen tvil om at opplysninger fra helsepersonell kan være nødvendige i dette arbeidet. Legeforeningen mener imidlertid at tilgang til informasjon bør håndteres på en annen måte enn slik departementet foreslår.

Taushetsplikten skal bidra til vern om pasientens integritet og sikre befolkningens tillit til helsetjenesten. Denne tilliten er nødvendig for at hjelpetrengende oppsøker helsetjenesten ved behov. Taushetsplikten skal også bidra til at pasienten gir den informasjonen som helsetjenesten trenger for å gi best mulig helsehjelp. Pasienter skal føle seg trygge på at opplysninger som gis i forbindelse med helsehjelp ikke utleveres til uvedkommende. Taushetsplikten er således en grunnleggende forutsetning for helsepersonells profesjonsutøvelse.

Innhenting av informasjon til bruk i kommisjonens arbeid bør følge gjeldende regelverk med samtykke og/eller anonymisering som hovedregel. Departementet har ikke diskutert dette som et reelt alternativ, og det er uklart hvorfor departementet er overbevist om at dette ikke vil være tilstrekkelig for å sikre kommisjonen tilgang til nødvendige opplysninger. I alle tilfeller bør det fremgå av bestemmelsen om informasjonstilgang at samtykke og/eller anonymisering bør være utgangspunktet, men at det kan være aktuelt å gjøre unntak dersom samtykke/anonymisering ikke er mulig. Pseudonymisering bør også vurderes som et relevant tiltak.

En bestemmelse om unntak må være begrunnet i at de aktuelle opplysningene er nødvendige for å oppnå et formål som veier tyngre enn taushetsplikten. Legeforeningen er enig i at forebygging av partnerdrap og partnervold er en tungtveiende interesse, og at det noen ganger kan være riktig å gi taushetsbelagte opplysninger til kommisjonen. Dette vil imidlertid bero på hvilke opplysninger det er snakk om.

I forslaget legges det opp til at helsepersonell skal foreta vurderingen av hvilke opplysninger som er nødvendige ut ifra kommisjonens formål og arbeidsoppgaver, slik disse fremgår av henholdsvis §§ 1 og 4 i lovforslaget. Begge disse bestemmelsene er forholdsvis bredt formulert, og det vil trolig være krevende for avgiver å vurdere hvilke opplysninger som er nødvendige i den enkelte sak. Videre gis ingen eksempler på aktuelle opplysninger eller annen veiledning verken i lovforslaget eller høringsnotatet.

Flere av de andre unntakene fra taushetsplikten gir anvisning på lignende vurderinger, f.eks. helsepersonelloven §§ 25 og 45 om at "relevante og nødvendige" opplysninger kan deles. Dette er imidlertid en vurdering som knytter seg opp til hva som er relevant og nødvendig for å kunne yte forsvarlig helsehjelp. Dette er i kjerneområdet av helsepersonells egne oppgaver, og de har således gode forutsetninger for å foreta vurderingen. Partnerdrapskommisjonens arbeid er vesentlig annerledes.

Det vil derfor være helt avgjørende at kommisjonen i sine bestillinger gir klare og konkrete forespørsler, med angivelse av formål og konkrete eksempler om hva som vil være relevant, samt at de bidrar aktivt i vurderingen. En mulig løsning kan være at det utformes maler med spørsmål som helsepersonell blir bedt om å besvare.

Legeforeningen vil også påpeke at det ikke er klart hvem som regnes som avgiver og som skal foreta den overnevnte vurderingen. Det bør derfor avklares nærmere hvorvidt arbeidsgivers styringsrett kommer til anvendelse.

Øvrige merknader

Når det gjelder kommisjonens egen taushetsplikt, er det positivt at det fremgår av lovforslaget at dersom kommisjonen mottar opplysninger som er underlagt strengere taushetsplikt enn det som følger av loven, skal de strengere reglene gjelde. Legeforeningen frykter imidlertid at dette kan bli krevende i praksis, ettersom opplysningene kommisjonen besitter skal behandles etter ulike regelsett.

Legeforeningen er også usikre på om det i praksis er mulig å fullt ut anonymisere rapportene som kommisjonen skal utarbeide og publisere offentlig.

I forslaget til § 9 fremgår det at opplysninger som kommisjonen har mottatt i medhold av § 8, ikke kan brukes som bevis i en senere straffesak eller sivil sak. For helsetjenesten vil det ofte være vel så aktuelt om opplysningene kan brukes i undersøkelser av brudd på helselovgivningen, såkalte tilsynssaker. Vi legger til grunn at opplysninger kommisjonen har mottatt, samt de vurderingene helsepersonell har gjort vedrørende utlevering av opplysninger til kommisjonen, ikke kan brukes som grunnlag for tilsynssak/administrative reaksjoner, men mener at det med fordel kan presiseres.

Avslutningsvis vil Legeforeningen bemerke at måten lovteksten i § 2 er formulert på, gjør det uklart i hvilke tilfeller kommisjonen kan undersøke saker der den tiltalte er frifunnet. I omtalen av bestemmelsen i punkt 3.4 fremgår det at kommisjonen skal kunne undersøke saker hvor gjerningspersonen frifinnes eller saken henlegges på grunn av manglende skyldbevne. Videre skriver departementet at "å inkludere saker der antatt gjerningsperson har avgått med døden og der

manglende skylddevne fører til frifinnelse eller henleggelse av straffesaken, [strider ikke] mot uskyldspresumpsjonen". Legeforeningen forstår dette som at vilkåret om manglende skylddevne knytter seg både til frifinnelse og henleggelse. Saker der frifinnelsen skyldes at straffeskyld ikke anses bevist, faller dermed utenfor kommisjonens arbeidsområde. Lovteksten i § 2 er imidlertid formulert på en måte som gir inntrykk av at vilkåret om manglende skylddevne kun knytter seg til henleggelser, og at kommisjonen kan undersøke saker som ender med frifinnelse som sådan. Legeforeningen anbefaler at lovteksten formuleres på en måte som ikke skaper uklarhet med hensyn til kommisjonens arbeidsområde.

Med hilsen
Den norske legeforening
Jus- og arbeidsliv

Siri Skumlien
generalsekretær

Lars Duvaland
direktør

Saksbehandler: Gjertrud Bøhn Mageli, advokat/rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk